

prima instanță: E. Tverdohleb
instanța de apel: G. Polivenco, A. Garbuz, E. Rățoi

dosarul nr.2ra-615/16

DECIZIE

20 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Valentina Clevadi
Iurie Bejenaru
Oleg Sternioală
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de către Enachi Ion,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Odajiu Traian împotriva
lui Enachi Ion cu privire la recunoașterea dreptului succesoral, declararea nulității
testamentului și certificatului de moștenitor,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 10 noiembrie 2015, prin care a fost
admis apelul declarat de către Odajiu Traian, casată integral hotărîrea Judecătoriei
Briceni din 19 iunie 2015 și emisă o nouă hotărîre prin care acțiunea a fost admisă
parțial,

c o n s t a t ă :

La 29 octombrie 2012, Odajiu Traian a depus cererea de chemare în judecată
împotriva lui Enachi Ion cu privire la recunoașterea dreptului succesoral, declararea
nulității testamentului și certificatului de moștenitor.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că familia sa a fost compusă din patru
persoane - bunelul Odajiu Ion, decedat la 09 septembrie 1993, bunica Odajiu
Pelagheia, decedată la 13 mai 2012, unicul fiu al acestora Odajiu Victor, decedat la 14
decembrie 2007 (moștenitor legal de clasa I) și dînsul care este fiul lui Odajiu Victor.

Susține că fiind dusă în eroare de către Enachi Ion, bunica sa Odajiu Pelagheia
la data de 24 februarie 2012 a lăsat testament pe numele pîrîtului, unde a indicat că
testează toată averea care-i aparține ei la ziua decesului.

Menționează că testamentul a fost autentificat de către notarul Strîmbu
Valentina.

Afirmă că deși, avea vîrsta de 89 ani, bunica se îngrijea singură cu ajutorul
rudelor și vecinilor, fără ca ei să urmărească careva scopuri personale, iar pîrîtul
Enachi Ion a ajutat-o pe bunica la lucru în curtea casei, servicii pe care bunica le achita
lunar cîte 200 lei.

La fel, indică că cheltuielile de înmormîntare au fost suportate din banii bunicei,
pentru că dînsa a avut pregătite toate darurile și îmbrăcămintea de înmormîntare.

Insistă că pîrîtul Enachi Ion nu a suportat cheltuieli suplimentare de
înmormîntare, or acesta a primit indemnizația unică pentru înmormîntare în sumă de
1000 lei.

Solicită recunoașterea dreptului la succesiune asupra bunurilor rămase după decesul bunicii sale Odajiu Pelagheia Deonisie, decedată la 13 mai 2012 și anume: casa de locuit în suprafața de 46 m.p., sarai în suprafața de 20 m.p., terenul aferent cu destinație pentru construcții și terenuri agricole, situate în s. Drepcăuți raionul Briceni, cu numerele cadastrale 1426114.214, 1426205.065, 145117.378 și 1426114.147, declararea nulității testamentului lăsat de către bunica sa Odajiu Pelagheia și a certificatului de moștenitor, eliberat de către notarul Strîmbu Valentina pe numele lui Enachi Ion, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărîrea Judecătorei Briceni din 19 iunie 2015, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată și încasat din contul lui Odajiu Traian în beneficiul lui Enachi Iion cheltuieli pentru asistență juridică în sumă de 2 000 lei.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 10 noiembrie 2015, a fost admis apelul declarat de către Odajiu Traian, casată hotărîrea primei instanțe și emisă o nouă hotărîre prin care acțiunea a fost admisă parțial, fiind declarat nul testamentul autentificat notarial nr. 1358 din data de 24 februarie 2012 pe numele lui Ion Enachi din numele Pelagheiei Odajiu și declarat nul certificatul de calitate de moștenitor nr. 7548 din 18 octombrie 2012 pe numele lui Enachi Ion eliberat de către notarul public Strîmbu Valentina din or. Briceni.

S-a respins pretenția privind recunoașterea dreptului de moștenitor a lui Traian Odajiu și s-a încasat din contul lui Enachi Ion suma de 4000 lei cu titlu de cheltuieli de asistenta juridică în beneficiul lui Odajiu Traian.

La 19 ianuarie 2016, Enachi Ion a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărîrii primei instanțe, pe care o consideră legală și întemeiată.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel considerînd-o neîntemeiată, emisă cu încălcarea normelor de drept material și procedural, iar concluziile fiind bazate pe aprecierea eronată a probelor ce au dus la încălcarea esențială a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Astfel, menționează că decizia instanței de apel încalcă flagrant principiile dreptului de proprietate, inclusiv libera dispunere asupra proprietății pe cauză de moarte.

Afirmă că impedimentele în vederea realizării testamentului nr. 1368 din 24 februarie 2012, autentificat notarial de către notarul public Valentina Strîmbu vin în contradicție cu voința testatorului și reprezintă o gravă lezare a principiului libertății testamentare, a drepturilor oricărui cetățean de a dispune liber de proprietatea sa.

Consideră că testamentul nr. 1368 din 24 februarie 2012 este perfect legal, nici o prevedere din conținutul testamentului nu contravine normelor legale, ordinii publice sau bunelor moravuri.

Insistă că la momentul încheierii testamentului nr. 1368 la 24 februarie 2012, notarul Valentina Strîmbu, a identificat testatorul, Odajiu Pelagheia, prin prezentarea Certificatului (forme nr. 9) nr. 2617, eliberat la 16 octombrie 2001 de SAI Briceni, fapt confirmat prin înscrisul respectiv în testament, semnat personal de testator, care era valabil la momentul întocmirii testamentului.

În acest sens invocă că prevederile art. 220 Cod civil, invocat de către instanța de apel, nu este relevant la situația respectivă, deoarece conținutul testamentului integral corespunde legislației în vigoare, or, alt temei la cazul dat ce cade sub incidența nulității absolute Codul civil nu indică.

La fel, susține că concluziile instanței de apel, precum că la întocmirea testamentului nu a fost stabilită identitatea testatorului de către notarul public Strîmbu Valentina, sunt eronate și nu corespund realității, iar probele ce demonstrează identificarea testatorului de către notar nu au fost apreciate corect de către instanța de apel.

Apreciază ca neîntemeiată și concluzia instanței de apel cu referire la faptul că Certificatul (forma nr.9) nr.2617 emis la 16 octombrie 2001 de SAI Briceni, la momentul autentificării testamentului 24 decembrie 2012 nu corespundea cerințelor Hotărîrii Guvernului nr.1139 din 18 octombrie 2007, menționînd în acest sens că actele de identitate provizorii (forma nr.9) au fost introduse pe teritoriul RM prin Hotărîrea Guvernului nr.42 din 17 ianuarie 1995 cu privire la introducerea în Republica Moldova a actelor de identitate provizorii. Hotărîrea respectivă prevede și faptul că termenul de valabilitate se stabilește de către organul împuternicit.

Iar prin adoptarea Hotărîrii Guvernului nr.1139 din 18 octombrie 2007, hotărîrea precedentă nr.42-din 17.01.1995 nu a fost abrogată, ultima a modificat doar pct.1 al hotărîrii precedente expunînd că forma nr.9, evident că din momentul intrării în vigoare a hotărîrii, se eliberează de către Ministerul Dezvoltării Informaționale (conform Hotărîrii nr.42 acestea erau eliberate de către organele de poliție).

La 10 martie 2016 Odajiu Traian, reprezentat de avocatul Iațco Claudia, a depus referință asupra recursului declarat de către Enachi Ion, invocînd caracterul neîntemeiat al acestuia și legalitatea deciziei instanței de apel.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei instanței de apel a fost recepționată de către Enachi Ion la 23 noiembrie 2015, fapt ce se confirmă prin Avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f. d. 63).

Instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 19 ianuarie 2016 în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a menține hotărîrea primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărîrea primei instanțe.

Înaintînd acțiunea în judecată împotriva lui Enachi Ion, Odajiu Traian a solicitat recunoașterea dreptului la succesiune asupra bunurilor rămase după decesul bunicii sale Odajiu Pelagheia Deonisie, decedată la 13 mai 2012 și anume: casa de locuit cu suprafața de 46 m.p., sarai cu suprafața de 20 m.p., terenul aferent cu destinație pentru construcții și terenuri agricole, situate în satul Drepcăuți, raionul Briceni, cu numerele cadastrale 1426114.214, 1426205.065, 145117.378 și 1426114.147, declararea nulității testamentului lăsat de către bunica sa Odajiu Pelagheia și a certificatului de moștenitor, eliberat de către notarul Strîmbu Valentina pe numele lui Enachi Ion, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

Judecînd pricina în cauză prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii și respingerii acesteia.

Fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Odajiu Traian, instanța de apel a ajuns la concluzia admiterii apelului, casând integral hotărârea primei instanțe și pronunțând o nouă hotărâre cu privire la admiterea acțiunii parțial, declarând nul testamentul autentificat notarial nr. 1358 din data de 24 februarie 2012 pe numele lui Ion Enachi din numele Pelagheiei Odajiu și a certificatului de calitate de moștenitor nr. 7548 din 18 octombrie 2012 pe numele lui Enachi Ion eliberat de către notarul public Strîmbu Valentina din or. Briceni și încasînd din contul lui Enachi Ion în beneficiul lui Odajiu Traian suma de 4000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În susținerea soluției date, instanța de apel cu referire la prevederile Hotărîrii Guvernului în coroborare cu art. 42 din Legea cu privire la notariat nr. 1453 din 08 noiembrie 2002 care stabilește că la îndeplinirea actului notarial se stabilește identitatea persoanei care solicită îndeplinirea actului notarial (a mandatarului ei) și că stabilirea identității persoanei se face în baza actelor de identitate ale sistemului național de pașapoarte, a concluzionat că la întocmirea testamentului respectiv notarul nu a identificat personalitatea Pelagheiei Odajiu conform Legii cu privire la notariat nr. 1453 din 08 noiembrie 2002, reținînd în acest sens că Odajiu Pelagheia avea doar copia buletinului provizoriu (Forma nr. 9) cu nr. 2617 din 26 octombrie 2001 și care deja expirase la 31 decembrie 2011 și această Formă nr. 9 nu corespundea formularelor noi aprobate prin hotărîrea Guvernului nr. 1139 din 18 octombrie 2007, aplicabilă la momentul întocmirii testamentului propriu zis.

În condițiile date, instanța de apel a remarcat că la îndeplinirea testamentului nr. 1368 din 24 februarie 2012, de către notar nu a fost stabilită identitatea Pelagheiei Odajiu printr-un act de identitate valabil, actual la momentul întocmirii testamentului din 24 februarie 2012.

La fel, instanța de apel a invocat că buletinul provizoriu (Forma nr. 9) la momentul întocmirii testamentului era în copie, originalul fiind anexat la dosar în cadrul examinării prezentei cauze în prima instanță.

Instanța de recurs constată, însă, că instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material, pe când prima instanță, justificat și amplu argumentat, cu pronunțarea asupra tuturor aspectelor importante și cu trimitere la probele administrate, avînd în susținere cadrul legal aplicabil în speță, corect a ajuns la concluzia respingerii acțiunii lui Odajiu Traian ca fiind neîntemeiată.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține materialul probator, din care rezultă cu certitudine că la data de 13 mai 2012, în satul Drepcăuți, raionul Briceni, a decedat Odajiu Pelagheea, născută la 15 ianuarie 1923, fapt ce se confirmă prin certificatul de deces DC-VI 1064946 din 05 iulie 2012 (f.d. 3, 54 voil.I).

Din certificatele eliberate de Primăria satului Drepcăuți, raionul Briceni, nr. 871 și 875 din 05 iulie 2012 rezultă, că conform înscrierii în Registrul de evidență a gospodăriilor nr. 8, pagina 54, cont personal 714, Odajiu Pelagheea, anul nașterii 15 ianuarie 1923 deținea în proprietate privată: casa de locuit cu 46 m.p., sărai 20 m.p., lotul de pămînt lîngă casă, și pămînt agricol cu nr. cadastral 1426114.214, 1426205.065, 1426117.378, 1426114.147 (f.d. 8-9).

Tot actele cauzei atestă că moștenitor legal de gradul întîi a lui Odajiu Pelagheea este fiul ei Odajiu Victor, fapt ce se confirmă prin certificatul de naștere a lui Odajiu Victor din care rezultă, că părinții lui au fost: tata - Odajiu Ivan și mama - Odajiu Pelagheea (f.d.57).

Însă, din certificatul de deces seria DC-IV nr. 05448123 din 17 decembrie 2007 (f.d. 4) și duplicatul certificatului de deces seria DC-IV nr. 0581692 din 27 mai 2008

(f.d. 55) rezultă că Odajiu Victor, anul nașterii 08 februarie 1948 a decedat la 14 decembrie 2007.

Iar din certificatul de naștere a lui Odajiu Traian se constată că acesta este fiul a lui Odajiu Victor și Odajiu Valentina (f.d.6, 56).

În conformitate cu prevederile art. 1432 alin. (1) și (3) Cod civil, moștenirea este transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate (cel ce a lăsat moștenirea) către succesorii săi. Moștenirea are loc conform testamentului (succesiune testamentară) și în temeiul legii (succesiune legală).

Conform art. 1440 Cod civil, succesiunea se deschide în urma decesului persoanei fizice sau declarării morții ei de către instanța de judecată. Momentul deschiderii succesiunii se consideră cel al decesului persoanei care a lăsat moștenirea sau data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești privind declararea morții lui.

Conform art. 1444 alin.(1) Cod civil, patrimoniul succesoral include atât drepturile patrimoniale (activul succesoral), cât și obligațiile patrimoniale (pasivul succesoral), pe care cel ce a lăsat moștenirea le avea la momentul decesului.

Iar art. 1500 alin. (1) lit. a) Cod civil, stabilește că în cazul succesiunii legale, moștenitori cu drept de cotă egală sînt: de clasa I - descendenții (fiii și fiicele celui ce a lăsat moștenirea, la fel și cei născuți vii după decesul lui, precum și cei înfiați), soțul

În cauză, prin aplicarea regulilor de interpretare a normei enunțate, este evident că Odajiu Traian, fiind unicul moștenitor rămas după decesul tatălui său Odajiu Victor, obține și dreptul asupra moștenirii legale rămase după decesul ultimului.

În acuză sunt incidente și prevederile art. 1516 alin. (3) Cod civil, care indică că succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.

Conform art. 1556 Cod civil, persoanele recunoscute ca moștenitori pot cere notarului de la locul deschiderii succesiunii eliberarea certificatului de moștenitor.

Astfel, avînd în susținere normele enunțate, la data de 05 iulie 2012, Odajiu Traian s-a adresat la biroul notarial Guzun Aliona cu cerere privind acceptarea moștenirii după decesul bunicii sale Pelagheea Odajiu, ca fiind moștenitor legal, (f.d.5, 53).

Însă, la înregistrarea de către notar a acestei cereri în Centrul de evidență a gajului, actelor notariale și a debitorilor, s-a constatat, că la data de 25 mai 2012 notarul Strîmbu Valentina a înregistrat dosarul de moștenitor testamentar nr. 1368 din 24 februarie 2012, eliberat de către Odajiu Pelagheea pe numele lui Enachi Ion (f.d. 45-46, 50-52).

Aici este de menționat că Odajiu Traian, începînd cu 12 noiembrie 2011 și pînă la 31 mai 2012 s-a aflat sub arest, fiind învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. b), e), f) Cod Penal, ce se confirmă prin mandatul de arestare din 12 noiembrie 2011 și sentința judecătoreiei Bălți din 31 mai 2012, prin care acesta a fost achitat (f.d. 68-70).

Iar la 24 februarie 2012 Odajiu Pelagheea, decedată la 13 mai 2012, prin testamentul înregistrat sub nr.1368 autentificat la notarul public Strîmbu Valentina din or. Briceni, a testat lui Enachi Ion tot patrimoniul care îi va aparține acesteia la ziua decesului (f.d. 44).

Conform art. 1432 alin. (3) Cod civil, moștenirea are loc conform testamentului (succesiune testamentară) și în temeiul legii (succesiune legală).

Conform art. 1449 alin. (1) Cod civil, testamentul este un act juridic solemn, unilateral, revocabil și personal prin care testatorul dispune cu titlu gratuit, pentru momentul încetării sale din viață, de toate bunurile sale sau de o parte din ele.

În sensul normei enunțate este de înțeles că testamentul este un act juridic special, prin care persoana, numită testator își realizează dreptul de dispoziție pentru cauză de moarte cu privire la patrimoniul său. Astfel, testamentul este un act juridic, prin care se manifestă voința testatorului, care trebuie să îndeplinească toate condițiile de validitate a actului juridic și anume capacitate de exercițiu, consimțământ valabil, obiect licit, determinat sau determinabil, cauză licită și morală, or testamentul întocmit cu încălcarea condițiilor de validitate a actului juridic este nul.

Raportând la caz dispozițiile citate se constată că careva temeuri de declarare nulă a testamentului întocmit la 24 februarie 2012 nu au fost stabilite, din care considerente justificat prima instanță a ajuns la concluzia respingerii pretenției lui Odajiu Traian cu privire la declararea nulității testamentului înregistrat sub nr. 1368 din 24 februarie 2012 autentificat la notarul public Strîmbu Valentina, prin care Odajiu Pelageia a testat toată averea sa existentă la data decesului lui Enachi Ion.

În această ordine de idei, la caz se reține că unul din temeiurile de declarare a nulității testamentului invocat de către Odajiu Traian este că testamentul nu a fost semnat de însuși Odajiu Pelageia și autentificat de notar, contrar prevederilor legale, și anume în baza certificatului (forma nr. 9) nr. 2617, eliberat la 26 octombrie 2001 de SAI Briceni.

Instanța de recurs reține că afirmațiile nominalizate nu și-au găsit confirmare în cadrul dezbaterilor judiciare, mai mult că au fost combătute prin probe materiale și anume, în partea ce denotă că semnătura pe testament este aplicată de către Odajiu Pelageia, se confirmă prin Raportul de expertiză grafologică nr. 468 întocmit de Centrul Național de Expertize Judiciare, la 27 martie 2015 (f. d. 225-230 Vol.I), efectuarea cărui a fost dispusă în baza încheierii Judecătoriei Briceni din 05 decembrie 2014, unde a fost concluzionat că semnătura din numele Pelagheiei Odajiu plasată la rubrica „Semnătura” din testamentul nr. 1368 din 24 februarie 2012, fost executată de însuși Odajiu Pelageia.

Reieșind din constatările Raportului de expertiză enunțat se atestă că Odajiu Pelageia, singură a semnat testamentul, fapt ce reflectă pe deplin voința testatorului, Odajiu Pelageia de a testa averea sa lui Enachi Ion și totodată fiind un act de dezmoștenire intenționată a moștenitorului legal, Odajiu Traian, or cum rezultă din testament, la autentificarea notarială a testamentului de către notarul Valentina Strîmbu a fost verificată capacitatea de exercițiu a testatorului, fiindu-i lămurite consecințele întocmirii actului, iar conținutul testamentului a fost citit în glas testatorului, care a fost de acord cu cele citite și l-a semnat personal.

În aceste condiții, art. 220 Cod civil, care reglementează nulitate actului juridic ce contravine legii, ordinii publice și bunelor moravuri, invocat de instanța de apel la adoptarea soluției sale, nu este incident cauzei din speță, deoarece cum a fost menționat, conținutul testamentului corespunde integral legislației în vigoare, or, alt temei la cazul dat ce ar cădea sub incidența nulității absolute nu s-a invocat.

Sub acest aspect se constată se constată a fi neîntemeiată concluzia instanței de apel cu referire la faptul că la întocmirea testamentului, declararea nulității a cărui se solicită, nu a fost stabilită identitatea testatorului de către notarul public Strîmbu Valentina.

La acest capitol necesită a fi remarcate prevederile art.42 al Legii cu privire la notariat din 08 noiembrie 2002, care indică că la îndeplinirea actului notarial se stabilește identitatea persoanei care solicită îndeplinirea actului notarial (a mandatarului ei). Stabilirea identității persoanei se face în baza actelor de identitate ale sistemului național de pașapoarte.

Reieșind din constatările relatate și prin prisma normei enunțate, instanța de recurs reține drept justă mențiunea primei instanțe cu referire la faptul că la momentul semnării testamentului sus menționat nr.1368 la 24 februarie 2012, notarul Valentina Strîmbu, a identificat testatorul, Odjiu Palagheia, prin prezentarea Certificatului (forme nr.9) nr.2617, eliberat la 16.10.2001 de SA1 Briceni, fapt confirmat prin înscrisul respectiv în testament, semnat personal de testator (f.d. 44).

Careva probe pertinente ce ar demonstra că la data de 24 februarie 2012 certificatul (forma nr.9), nu a fost prezentat de testator în fața notarului în original, instanței nu au fost aduse, or conform art. 118 CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel, iar conform art. 117 CPC în calitate de probe în pricini civile se admit elemente de fapt constatate.

În susținerea acestei concluzii, instanța de recurs reține și actul de deces în tocmit pe numele Odajiu Palagheia nr.26 din 21 mai 2012, eliberat de Primăria satului Drepcăuți raionul Briceni, din acre rezultă că Enachi Tatiana, soția recurentului Enachi Ion, a prezentat un document, care stabilește identitatea persoanei decedate și anume: Certificatul (forma nr.9) nr.2617 eliberat la 26 octombrie 2001 de of. 7, în baza căruia a fost eliberat certificatul de deces DC-VI 1064946 din 05 iulie 2012 (f.d.182) și duplicatul certificatului de deces DC-VI 1064946 din 05 iulie 2012 (f.d.181).

La fel, din materialele dosarului rezultă că ulterior Primăria satului Drepcăuți raionul Briceni a transmis către Oficiul Stării Civile Briceni - Certificatul (forma nr.9) nr.2617, eliberat la 26 octombrie 2001 pe numele Pelageiei Odajiu (f.d.183).

Cert este și faptul că la 07 iunie 2012 Oficiul Stării Civile Briceni a transmis către Biroul evidență și documentare a populației Briceni prin scrisoare, cu anexarea documentelor conform borderoului, inclusiv și sub nr.49 Certificatul (forma nr.9) nr.2617 eliberat la 26 octombrie 2001 pe numele Pelagheiei Odajiu (f.d. 183).

Iar prin informația Biroului evidență și documentare a populației Briceni din 26 noiembrie 2014 nr.5361 se confirmă ca actul provizoriu, valabil, forma nr.9 nr.2617 din 26 octombrie 2001 pe numele Odajiu Palagheia a.n. 15 ianuarie 1923 a fost nimicit la 28 iulie 2012 fapt confirmat prin procesul-verbal nr.9 (f.d.204-207).

Prin urmare, actele menționate confirmă incontestabil faptul că în fața notarului a fost prezentat Certificatul (forma nr.9) nr.2617 valabil la momentul autentificării testamentului, remis ulterior după deces conform cerințelor legale către Biroul evidență și documentare a populației Briceni, pe când proveniența actului provizoriu forma nr.9 anexată la materialele dosarului și veridicitatea acesteia nu este stabilită, precum nu este stabilită nici puterea juridică a acestuia.

Astfel fiind, cele relatate mai sus dovedesc faptul respectării de către notarul public Valentina Strîmbu a cerințelor legale cu privire la notariat, în ceea ce privește stabilirea identității testatorului Odajiu Palagheia, în baza Certificatului (forme nr.9) nr.2617 eliberat la 16 octombrie 2001 de SAI Briceni, și exclude totalmente concluzia instanței de apel în ceea ce privește imposibilitatea identificării testatorului.

Cît privește argumentul intimatului cu referire la faptul că Certificatul (forma nr.9) nr.2617 emis la 16 octombrie 2001 de SAI Briceni, la momentul autentificării

testamentului 24 februarie 2012 nu corespundea cerințelor Hotărîrii Guvernului nr.1139 din 18 octombrie 2007, instanța de recurs îl consideră la fel neîntemeiat.

Aceasta deoarece, actele de identitate provizorii (forma nr.9) au fost introduse pe teritoriul RM prin Hotărîrea Guvernului nr.42 din 17 ianuarie 1995 cu privire la introducerea în Republica Moldova a actelor de identitate provizorii. Hotărîrea respectivă prevede și faptul că termenul de valabilitate se stabilește de către organul împuternicit.

Prin adoptarea Hotărîrii Guvernului nr.1139 din 18 octombrie 2007, hotărîrea precedentă nr.42-din 17 ianuarie 1995 nu a fost abrogată, nu au fost anulate Formele nr.9, eliberate conform Hotărîrii nr.42 din 17 ianuarie 1995, ultima a modificat doar pct.1 al hotărîrii precedente expunînd că forma nr.9, evident că din momentul intrării în vigoare a hotărîrii, se eliberează de către Ministerul Dezvoltării Informaționale, pe cînd conform Hotărîrii nr.42 acestea erau eliberate de către organele de poliție.

Din perspectiva motivelor invocate, se atestă corectitudinea constatării primei instanțe cu referire la faptul că modificările introduse prin Hotărîrea Guvernului nr.1139 din 18 octombrie 2007 în Hotărîrea Guvernului nr.42 din 17 ianuarie 1995, nu au anulat acțiunea, certificatelor (forma nr.9), eliberate anterior, dar dimpotrivă în pct.2 se confirmă dreptul organului împuternicit de a stabili termenul de valabilitate a acestora.

În timp ce concluzia instanței de apel în acest sens, precum că în anul 2012 nu mai exista așa model de Forma nr.9, deoarece Hotărîrea Guvernului nr.1139 din 18.10.2007 a fost abrogată, se constată a fi eronată.

Sub acest aspect se atestă justetea concluziei primei instanțe cu privire la faptul că în cauză testamentul, nulitatea cărui se solicită, a fost întocmit cu respectarea prevederilor legislației în vigoare la momentul întocmirii de către testator, or la caz nu au fost prezentate probe care ar indica direct la circumstanțe ce ar duce la nulitatea testamentului.

În această ordine de idei, se atestă și corectitudinea concluziei primei instanțe cu privire la respingerea pretenției lui Odajiu Traian cu privire la declararea nulității Certificatului de calitate de moștenitor nr. 7548 din 18 octombrie 2012 eliberat pe numele lui Enachi Ion de către notarul public Strîmbu Valentina în or. Briceni, deoarece cerința dată este indispensabil legată de cerința cu privire la declararea nulității a testamentului, care s-a constatat a fi neîntemeiată.

În conexiunea celor relatate, instanța de recurs reține și faptul că deși Odajiu Traian este succesor legal a Pelageiei Odajiu, dînsul nu poate pretinde la averea succesorală, deoarece moștenirea testamentară are prioritate față de moștenirea legală, ultima avînd doar o funcție de suplinire, normele ei fiind aplicabile în cazul în care persoana nu a dispus prin testament cu privire la bunurile sale sau o parte din ele au rămas netestate.

Aici, se va reține și faptul că libertatea persoanei de a dispune prin testament este limitată doar în partea în care se încalcă interesele categoriei de moștenitori prevăzute la art. 1505 Cod civil, materializată în rezerva succesorală, parte indispensabilă a succesiunii, pe cînd Odajiu Traian nu are calitatea de moștenitor rezervatar prin prisma art. 1505 Cod civil.

Prin urmare, instanța de recurs conchide că odată ce nu s-au constatat careva temeiuri de a declara nul testamentul nr. 1368 din 24 februarie 2012 în temeiul art. 1469 Cod civil, temeinic prima instanță a stabilit și netemeinicia capătului de cerere a intimatului cu privire la recunoașterea dreptului de succesor legal.

În conexiunea celor se constată că instanța de apel nu a calificat corect, din punct de vedere juridic, acțiunea cu care a fost investită, ce a dus la emiterea unei soluții greșite, pe când prima instanță în mod temeinic și legal a respins acțiunea lui Odajiu Traian ca fiind neîntemeiată.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Enachi Ion.

Se casează integral decizia Curții de Apel Bălți din 10 noiembrie 2015 și se menține hotărârea Judecătoriei Briceni din 19 iunie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui a lui Odajiu Traian împotriva lui Enachi Ion cu privire la recunoașterea dreptului succesoral, declararea nulității testamentului și certificatului de moștenitor.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Valentina Clevadi

Iurie Bejenaru

Oleg Sternioală

Tamara Chișca-Doneva